

Nikola Debelková: My normální a ti druzí: k antropologii duševní poruchy

Posudek vedoucího bakalářské práce

Vedoucí práce: Tomáš Samek

Bakalářská práce Nikoly Debelkové se zaměřuje na hranici mezi normalitou a duševní nemocí z hledisek daných třemi výzkumnými otázkami: 1. Jaká je hranice normálního u různých sociálních aktérů? 2. Jsou duševně nemocní lidé stigmatizováni? 3. Do jaké míry si duševně nemocní lidé uvědomují svou nemoc? Tato trojice zdánlivě nesourodých otázek má svou vnitřní logiku: abychom vůbec o abnormalitách mohli smysluplně uvažovat, musíme si nejprve ujasnit, kde normalita končí a kde začíná její opak. Teprve pak má smysl tázat se na případnou stigmatizaci těch, kdo se octli za takto stanovenou hranicí. Nejnáročnější je zkoumání samotného uvědomování si sebe sama těmito lidmi. Sociální oklikou se tak autorka dostává zpět k primární otázce lidského vědomí.

Nelze říct, že se jí na všechny tři otázky daří odpovědět stejně přesvědčivě. Ale její postup je soustavný, její snaha metodická a etnograficky poměrně bohatá, neboť vyrůstá jak z rodinných zkušeností, tak z terénního výzkumu, jež autorka podnikla v podmínkách zdravotní instituce. Hlavně se zaměřila na lidi se třemi typy chorob: a) panickou poruchu, b) Alzheimerovu demenci, c) schizofrenii. Tato heterogenita vzorku má kromě řady zjevných metodologických nevýhod jednu velkou přednost: zabránila autorce vynášet příliš obecné soudy o duševně nemocných, neboť se tváří v tvář setkala s rozmanitostí oblastí, která se otevírá za hranicí normálního.

Samu tuto hranici autorka začne až díky svému výzkumu vnímat jako pohyblivou, neurčitou a tekutou: to je antropologicky jedno z nejcennějších zjištění celé práce. Zde je i zřetelný posun oproti stereotypním předpokladům, s nimiž svůj výzkum zahajovala.

Jazykově je text místy poněkud neobratný, ale oceňuji autorčinu upřímnost a snahu o opravdu poctivý ponor do terénu, s jakým se v jiných pracích nesetkáváme často. V terénu autorka dělá i chyby – ale je cítit, že jí to opravdu mrzí, když se týkají konkrétních nemocných (např. rozhovor s Lubošem, jenž trpí schizofrenií): je schopna si nejen uvědomit omyl a přiznat ho, ale reflektuje ho i emotivně, aniž upadá do sentimentální rozvláčnosti – tohle dodává práci lidský rozměr. Je dobře, že až na pár podkapitolek není práce striktně členěna na část teoretickou a praktickou: teorie se neustále prolíná s příklady, s nimiž se autorka setkala v terénu, a naopak terén je obohacen teoretickými postřehy. I to je přednost textu.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji pro ni známku výborně minus.

V Praze 26.7.2016

Tomáš Samek